

Göran Hägglund lär på frågan om han var nöjd med sitt BMI ha svarat "Nej. Jag ska göra mitt yttersta för bli lite längre". Anekdoten kommer till en när man läser om de fyra tillstånd/situationer/faktorer som Arbetsförmedlingen konstaterar bidrar till att en individ har en "svag konkurrensförmåga på arbetsmarknaden". En svag konkurrensförmåga på arbetsmarknaden anses individer ha som i) är utrikes födda (särskilt från länder utanför Europa), ii) är över 55 år, iii) har en funktionsnedsättning som reducerar arbetsförmågan, och/eller iv) är lågutbildade (endast har förgymnasial utbildning). Utifrån denna problembild är det inte konstigt att beslutsfattare återkommande säger sig prioritera utbildning som arbetsmarknadspolitisk åtgärd.

Reformivern inom svenskt skolväsende fortsätter. Samtidigt som den stora ämnesbetygsreformen, till vilken flera andra reformer är knutna, nu går in i skarpt läge landar utredningen *Ett likvärdigt betygssystem* på regeringens bord. Där föreslås ett tiogradigt betygssystem utan några definitiva icke godkända betyg (även om betygen 1-3, "mindre godtagbara kunskaper" kanske kan tolkas som så vid en första anblick). För komvux föreslås vidare att samtliga betyg som ska användas för att söka till högskola/universitet sätts utifrån resultat på centralt rättade slutprov. De betyg som läraren sätter ska ändå ingå i elevens gymnasieexamen men alltså inte tillmätas någon betydelse vid urval till nästa nivå i utbildningssystemet.

Om detta och mer kan du läsa längre ner i rapporten. Klicka på de feta rubrikerna/länkarna. Den text som finns under "**Kommentar**" är vår egen, all annan text är hämtad från publika källor.

Har du frågor eller synpunkter kring innehållet i denna rapport, tveka inte att kontakta ola.johansson@academedia.se

POLITIK OCH REFORMER

REGERINGEN.SE, 05 FEB

Arbetslösheten fortsatt hög - regeringen skärper kraven på arbetssökande

Regeringen genomför nu en rad åtgärder för att de grupper som har svårast att konkurrera på arbetsmarknaden ska komma i arbete. Det handlar bland annat om att öka kunskaperna i svenska språket hos utrikes födda och att fler ska gå en utbildning. Samtidigt avser regeringen att strama åt regelverket och införa mer kännbara sanktioner för när en deltagare i arbetsmarknadspolitiska program på olika sätt missköter sitt arbetssökande.

Kommentar: Åtgärderna syftar bl.a. till att med hot om indraget ekonomisk stöd förmå arbetssökande personer som anvisats till utbildning att faktiskt söka och påbörja sådan utbildning. Denna typ av "piska" har tidigare haft svårt att påverka antalet som väljer studier. Minns till exempel [utbildningsplikten](#) som mer eller mindre havererat på grund av bristande samordning mellan kommunerna och Arbetsförmedlingen (se även nästa nyhet), samt svårigheter för målgruppen att språkligt tillgodogöra sig den utbildning de anvisades till. Inte heller tidigare åtgärder med samma syfte men av "morotskaraktär" har haft nämnvärd effekt, som *studiestartsstödet* som fasades ut i fjol. Det som talar för att den nya skärpningen ändå får effekt är att den slår direkt mot de arbetssökandes ekonomi, samt att målgruppen även rymmer inrikes födda som har språkliga förutsättningar att klara den utbildning man anvisas. Vi bör kunna se en något ökad efterfrågan på kommunal vuxenutbildning (från möjligen måttligt motiverade elever) som en följd av denna skärpning.

Stärkta möjligheter för arbetslösa att gå komvuxutbildning

Arbetslösa som inte har en gymnasieutbildning har svårt att konkurrera på arbetsmarknaden. Fler arbetslösa behöver därför ta del av komvuxutbildning för att kunna komma i arbete. Arbetsförmedlingens tillgång till information om arbetssökandes deltagande i komvuxutbildning behöver samtidigt förbättras. Därför har regeringen beslutat om en lagrådsremiss. Den innehåller bland annat förslag om en uppgiftsskyldighet för kommuner gentemot Arbetsförmedlingen.

Kommentar: Pressmeddelandets rubrik är något missvisande; den lagrådsremiss man här beskriver är ett sedan länge bestämt steg mot målet att fler arbetslösa ska gå komvuxutbildning. Inga nya åtgärder för att så ska ske presenteras. Men det tidigare beslutet om ett förbättrat informationsutbyte mellan Arbetsförmedlingen och kommunerna kring arbetssökande tar nu ett kliv framåt. Just det bristande informationsutbytet ha tidigare identifierats som det enskilt största hindret för att arbetssökande med otillräcklig utbildning ska kunna anvisas till komvux (se även nyheten ovan).

Ett likvärdigt betygssystem

Utredningen har haft i uppdrag att analysera och lämna förslag på förändringar i betygssystemet och systemet för meritvärdering. Förslagen ska syfta till att betyg och meritvärden blir mer likvärdiga och på ett rättvisande sätt speglar elevers ämneskunskaper. På så sätt kan de fungera som ett rättssäkert instrument för urval till nästa utbildningsnivå.

Bland annat föreslår utredningen en meritvärdeskalibreringsmodell, en numerisk betygsskala med tio betygssteg och ett nytt system för nationella prov.

Kommentar: De förändringar som utredningen föreslår ska gälla för utbildning som startas efter 31 december 2029. Flera av förslagen gäller inte för kommunal vuxenutbildning, däribland det kanske mest omtalade förslaget om "meritvärdeskalibrering". Den mest genomgripande förändringen för kommunal vuxenutbildningen är förmodligen att de betyg som sätts av läraren inte ska användas för meritvärdesberäkning för urval till högskola/universitet. Detta görs istället genom nationella slutprov som rättas centralt (genom Skolverkets försorg). Slutproven ska genomföras samtidigt i hela landet.

Här några kommentarer till utredningen från två olika intressenter:

[Efter utredningen: Så blir det nya betygssystemet](#) (Vi Lärare)

[Utredaren: Systemet måste ändras så snabbt som möjligt](#) (Skolledaren)

Kunskaper i svenska språket ska följas upp

Kunskaper i svenska språket är en avgörande faktor för att människor ska kunna försörja sig själva och vara delaktiga i samhället. Regeringen lägger nu om integrationspolitiken och har satt som delmål att språkkunskaperna ska öka hos utrikes födda kvinnor och män. Nu ger regeringen SCB i uppdrag att följa upp utrikes föddas kunskaper i svenska.

Nationell yrkesutbildning skapar fler utbildningsvägar för vuxna

Nu presenterar Myndigheten för yrkeshögskolan sin första rapport om uppdraget att genomföra pilotverksamheten nationell yrkesutbildning, NY. Myndigheten bedömer att utbildningsformen kan bidra till fler yrkesutbildade vuxna med sådan kompetens som efterfrågas på arbetsmarknaden.

Kommentar: Myndigheten för yrkeshögskolan är överlag positiv till den nya utbildningsformen *nationell yrkesutbildning* (NY) och anser att "den ökar utbudet av yrkesutbildningar som inte erbjuds inom andra utbildningsformer, eller erbjuds i för liten omfattning". Myndighetens synpunkter får antas väga tungt och om bedömningen kvarstår även efter den avslutande utvärderingen av pilotverksamheten i mars 2027 lär vi få se nationell yrkesutbildning ta plats som en permanent skolform inom skolväsendet.

EGEN, 20 FEB

Statliga utredningar - status

Ungefär var tredje månad redovisar vi status för de utredningar vi följer. Rörelser sedan förra uppdateringen:

- Utredningen *Likvärdiga betyg och meritvärden* har redovisat sitt slutbetänkande.
- Utredningen *Ett språkkrav för språkutveckling* har redovisat sitt slutbetänkande.
- Förslagen i propositionen *Dimensionering av gymnasial utbildning för bättre kompetensförsörjning* tillämpas på utbildning som påbörjas 2025.
- Utredningen *Fler vägar till arbetslivet* har skickats på remiss. Ingen enskild utbildningsanordnare är inbjuden remissinstans, men väl Vuxenutbildning i Samverkan (ViS) och Almega Utbildning.
- En lagrådsremiss har skickats för promemorian *Förbättrat informationsutbyte mellan Arbetsförmedlingen och kommuner*.

I den nedan bifogade filen kan du se status för samtliga utredningar vi följer.

Bifogade filer

[Utredningar-och-politiska-frslag-status-vinter-2025.pdf](#)

AI

SIS.SE, 26 FEB

Nu träder AI-act i kraft

Det händer mycket inom AI. Nyss gjorde Deep Seek entré och i februari träder kapitel I och II i EU:s AI-förordning i kraft. Här redogör vi för vad det innebär för din organisation samt vad du bör ha koll på framöver.

Kommentar: AI-act syftar till att reglera användningen av artificiell intelligens inom EU för att säkerställa etisk och ansvarsfull användning. Bland annat förbjuder den användningen av vissa typer av AI-teknologier "som anses utgöra stora risker, såsom manipulerande tekniker, social poängsättning och känslöigenkänning på arbetsplatsen eller vid utbildningsinstitutioner".

AcadeMedia bevakar AI-området för vart och ett av segmenten. Här kan du som jobbar inom Vux-segmentet läsa mer om AI och digitalisering:

[Omvärldsbevakning - för dig i vuxenutbildning](#)

DEMOGRAFI OCH MAKRO

RIKSDAGEN.SE, 25 FEB

Arbetsmarknadsutskottets öppna sammanträde om läget på arbetsmarknaden och arbetslösheten

Tisdagen den 28 januari höll arbetsmarknadsutskottet ett öppet sammanträde om läget på arbetsmarknaden och arbetslösheten.

Bifogade filer

[Offentligt-smtrArbetsfrmedlingen-28-jan.pdf](#)

[Offentligt-smtrKonjukturinstitutet-28-jan.pdf](#)

[Offentligt-smtrLO-28-jan.pdf](#)

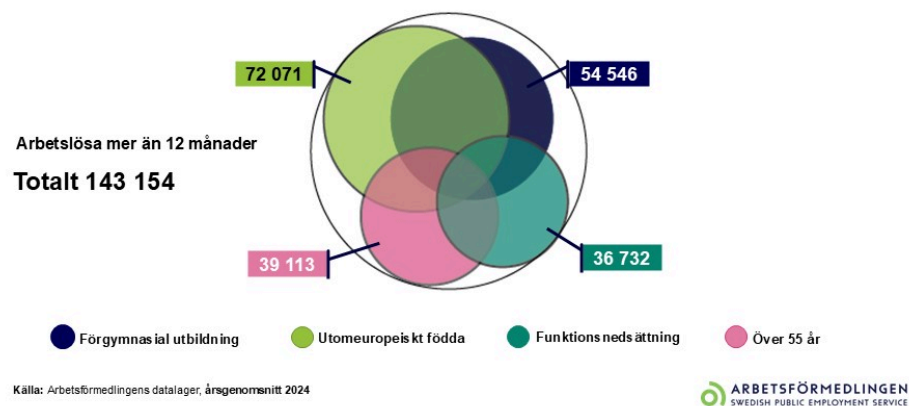
[Offentligt-smtrSCB-28-jan.pdf](#)

[Offentligt-smtrSvenskt-nrlingsliv-28-jan.pdf](#)

Kommentar: Den första timmen av detta webbsända sammanträde är väl investerad tid om man vill få nya insikter om läget på svensk arbetsmarknad. Nedan finns några av de bilder som fem experter delade, med förklarande kommentarer. De fullständiga presentationerna finns bifogade i nyheten ovan. Sändningen når du genom rubriklänken.

Arbetsförmedlingens generaldirektör Maria Hemström Hemmingsson beskrev de fyra grupper som anses ha särskilt svag konkurrensförmåga på arbetsmarknaden. Diagrammet nedan visar att väldigt många av de långtidsarbetslösa tillhör **en eller flera** av dessa grupper. Att minska gruppen förgymnasialt utbildade (mörkblå cirkel) sker med utbildningsinsatser för gruppen med endast förgymnasial utbildning. En majoritet av de lågutbildade ingår även i den största är gruppen, utomeuropeiskt födda (ljusgrön cirkel), men ungefär hälften av de utomeuropeiskt födda är inte lågutbildade. Orsaken till deras arbetslöshet varierar såklart men det är allmänt känt att bristande kunskaper i svenska språket är en barriär för många. Maria Hemström Hemmingsson landade i slutsatsen att **gymnasial vuxenutbildning (både som komvux och arbetsmarknadsutbildning) är vägen framåt**. Det har vi hört många gånger förut men slutsatsen fick ovanligt gott stöd av diagrammet, som också visar hur vanligt det är att långtidsarbetslösa tillhör fler av de fyra kategorier som anses ha svag konkurrensförmåga.

Vilka är de långtidsarbetslösa?

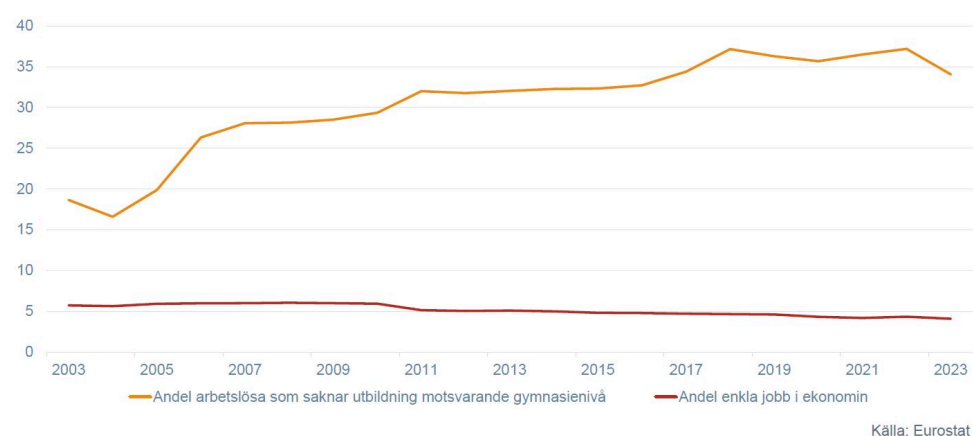

Johan Lidfeldt på Svenskt Näringsliv lade en stor del av skulden för den höga strukturella arbetslösheten på bristen på *enkla jobb* i Sverige. Om Sverige hade haft fler enkla jobb (jobb med inga eller låga utbildningskrav) hade matchningen mot det stora antalet lågutbildade förenklats stort. Eller annorlunda uttryckt, kombinationen av lägst andel enkla jobb i hela EU (se diagram nedan) och en stor andel lågutbildade bland arbetssökande gör matchningen på svensk arbetsmarknad svår (diagram 2 nedan).

Andel enkla jobb

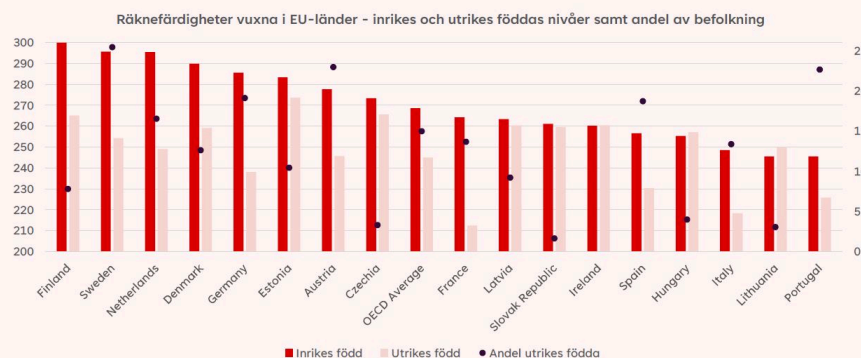

Matchningsproblematiken

Torbjörn Hällö, chefsekonom på LO, sade sig vilja prata om "elefanten i rummet", med vilken han menade det stora antalet invandrare med låg utbildningsnivå som Sverige tagit emot sedan mitten av 2010-talet. Han förordade en ännu stramare migrationspolitik än den som förs nu, och delade Svenskt Näringslivs bild att den strukturella arbetslösheten beror på missmatchen mellan ett stort antal lågutbildade med svaga kunskaper i svenska, och en arbetsmarknad som ställer höga krav på utbildning och färdigheter. Även LO vill se fler i (yrkes)utbildning, inklusive arbetsmarknadsutbildning.

Sverige har stort gap mellan inrikes och utrikes föddas färdigheter + hög andel utrikes födda

Källa: PIAAC, egna beräkningar 2025-01-23

100 000-tals för få utbildade yrkesarbetare i Sverige

- › Endast cirka 37 procent av gymnasieleverna läser ett yrkesprogram.
- › Utbredd nedvärdering av yrkesprogrammen, med återkommande politiska förslag att sänka krav och innehåll.
- › Utbildningsinflation (akademisk) på arbetsmarknaden.
- › Historiskt låga volymer för arbetsmarknadsutbildning (cirka 6 000 personer).
- › Europeisk invandring av yrkesarbetare har de senaste årtiondena delvis löst matchningsproblem. Men tar nu slut...

Sammanfattningsvis fick de riksdagsledamöter och statsråd som lyssnade till sammanträdet ett näst intill enstämmigt budskap att utbildningsinsatser är den viktigaste åtgärden för att få ner Sveriges strukturella arbetslöshet.

SCB.SE, 26 FEB

Examen ger bättre förankring på arbetsmarknaden

En uppföljning av YH-utbildningar som avslutades 2022 eller 2023 visar att studerande som avslutade sin YH-utbildning med examen hade en mycket högre förankring på arbetsmarknaden jämfört med de som fullföljde utan examen eller de som hoppade av sina studier.

REGERINGEN.SE, 05 FEB

Ny kriminalvårdsanstalt i Östersund

Kriminalvården har begärt regeringens medgivande att få ingå två 15-åriga hyresavtal för en ny anstalt, Östersund Frösön, vilket regeringen har beviljat. Anstalten Östersund Frösön innebär vid dubbelbeläggning upp till 160 nya platser, som beräknas tas i bruk under slutet av 2026.

UPPHANDLING

UPPHANDLINGSMYNDIGHETEN.SE, 26 FEB

Rapport om utvecklingen på upphandlingsområdet 2024

Nu har vi publicerat den rapport om utvecklingen på upphandlingsområdet som myndigheten har i uppdrag att årligen ge ut. Syftet med rapporten är att kortfattat och övergripande visa på utvecklingen och utmaningarna för den offentliga upphandlingen. Rapporten består av uppgifter som myndigheten tidigare publicerat i olika sammanhang samt analyser och bedömningar av utvecklingen.

Kommentar: Rapporten bekräftar delar av den utveckling vi själva ser i det dagliga arbetet med att delta upphandlingar:

- Trots en svag ekonomisk återhämtning har antalet anbud per upphandling ökat något.
- Upphandlande organisationer har börjat satsa mer på avtalsuppföljning för att minska riskerna med oseriösa aktörer.
- AI utforskas allt mer som ett verktyg för att effektivisera inköpsverksamheten. Samtidigt finns juridiska utmaningar kring rättssäker användning av AI i upphandlingsprocesser.

KONKURRENTER

ARBETSFORMEDLINGEN.SE, 18 FEB

Nu har vi publicerat leverantörsbetygen

Nu publicerar vi de första betygen för leverantörer av Rusta och matcha. Det innebär att arbetssökande kan välja leverantör utifrån hur väl de har lyckats stötta sina tidigare deltagare till arbete eller studier. Betygen är graderade från 1 till 4 stjärnor där fyra stjärnor är högst betyg.

Bifogade filer

[Betyg-ROM2.pdf](#)

AcademeMedia

support@nobicon.se, +46 (0)90 14 42 70

Gå till portalen
Avsluta prenumeration

Läs villkor och information om behandling av personuppgifter